

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆՆԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՒՆՆԵՐ ՈՒՐԲԱԹ 6 ՅՈՒՆԻՍԻ 1852

ԹԻՒ 417

ԶՄԻՒՆՆԵՐ, 6 ՅՈՒՆԻՍԻ :

Հատ անգամ ըստ էմբ և կրկնեմբ պարթ թէ ուսումնասիրական և ազգասիրական բաժա...

Այսպիսի բարեկարգ միտքանութիւններէն մէկն է Մանկայի Աշխատչի Բնիկ-Բնիկ, որ ա...

ՀԱՇՈՒՆՅՈՒՅԱԿ

Չորրորդ տարեկան Աշխատչի Բնիկ-Բնիկ Մանկայի, սկսեալ ի 1 Նոյեմբերէ 1850 մինչև...

Եկամտի Կրկնեմբ պարթ :

Table with 2 columns: Description and Amount. Includes items like 'Երկրորդ 100 բաժնից գումարը', 'Բարեկարգում', etc.

Բնիկ-Բնիկ անշարժ սպասարանայ արժէքը, որ է Բոկեղաղաձառի խանութը Տէմիրգափու 5200...

Օրաբ Զորքի պարթ :

Տնտեսաց նորատ իրենց բնակարանը զէ 418, Աղքատ բանտարկէրը հացագին . . . 307.30

Բնիկ-Բնիկ անշարժ ստացուածոց 6018.86 Բնիկ-Բնիկ տարուց գումարը 32800, Ի հաշիւ պարտուց վճարեցաւ 14944.20

3772.39

զէ 57535.25

Այս հաշիւէն կրտեսնուի որ, Աշխատչի Բնիկ-Բնիկ 32.800 զէ շի արժէքը անշարժ ստաց...

Աշխատչի Բնիկ-Բնիկ մէկ բաժինը, 25 զէ 2 է հաշիւի մէջ գումար 100 բաժնից անուանքը հէ...

Պարտայք, Կարապետ Փիլիպպոսեան, Կառավարիչ Յօհան (Ղ) Դոստանեան, արկղապետ :

Իրանաւոր բաժանորդական հաստատուած ընկերութիւնները ըստ ամենայն մասին շատ օ...

նայն մասին, իր մեծամեծ շնորհակցները, վա ճառախանութիւնները, երկրորդականը, շարք...

Աշխատչի անշարժ ստացուածն ի պարտութեան թեան (Թրե ստու Կառավարութիւնը իր անդամաց...

Բնիկ-Բնիկ անցեալ տարուան եկամուտը (գրա մաց տոկոսները և ֆիորինի գնաց տուած արդիւն...

ՔԱՂԱՔԱՐԱՆԱՐ

ՔԱՆԻ ՄԵ ԽՕՍԻ ԱՆԳՆԻՈՅ ԱՐԱՅ

(Հարանակութիւն 1)

Անգղիացոց բանի մը յատկութիւններու վրայ շխտողութիւնը :

Նամբու մէջ բարեւ տալ շատ չեն սիրեր, ու երբեմն միայն թէ ստիպուիլ պէտք են որ իրարու հետ խօսին :

Անգղիացիները չափէ էփէ հարգողութիւն ունին ու իրենց ազգին վրայ մեծ համարում և իրենց պահպանութեան վրայ երբեմն անտեղի է...

Տեղաւորացի 389, 390, 391, 392, 393, 413, 416 թիւերը :

բաւամբ ջատագովութիւններ, ու ասոր համար է որ Անգղիացիք ետականութիւն ունեցող ազգերէն...

Անգղիացիք սկսեալ ազգասէր, ու այնպէս ալ բարեկարգեալ են՝ որ անգամ մը ճշմարիտ բարեկամ եղած, ալ բան մը չեն խնայեր ու...

Իրանաւոր բաժանորդական հաստատուած ընկերութիւնները ըստ ամենայն մասին շատ օ...

Անգղիացիք սկսեալ ազգասէր, ու այնպէս ալ բարեկարգեալ են՝ որ անգամ մը ճշմարիտ բարեկամ եղած, ալ բան մը չեն խնայեր ու...

ուսան գէլ ժուռ գալ կերթան : Հասարակօրէն աւելորդապաշտ չեն, բայց մէ...

Համարութիւնը շատ կրտիւնն, ու գրաւ բաժնեւոր գիւրաջեռ սիրողներ և ամենապատ...

Հատախօսները չեն անորժեր ու կրցածնուն չափ լոկոսականութիւն կրպտուեն, ու գիտես...

քուր եկամուտը 443,752 ֆիորին է (5 միլիոն զն չի չափ) որ ըստ կարգադրութեան յիշեալ ընկերութեանը բաժնուեցաւ . բաժին մը պահեստի դրամագլխոյն , բաժին մը շոգեհանաւորուն հիննալով գնոց նուազութեան փոխարէն . բաժին մը դրամաց տոկոս , և բաժին մը բաժանորդ ընկերաց տրուեցաւ : Յիշեալ ընկերութեան դրամագլխոյն աս տարուան սկիզբները 3,837,000 ֆիորին էր (առաջին դրամագլխոյն ընկերութեան որ սկսաւ ի 1836 թիւն 1 միլիոն ֆիորին էր) 34 շոգեհանաւոր արժողութիւնն է 4,850,000 (1836 թիւն միւս 7 շոգեհանաւորներ ընկերութիւնը 798,824 ֆիորին արժողութեամբ) պահեստի դրամագլխոյնը 858,648 ֆիորին էր և բաժանորդաց իրաւաւորները բաժինը 15,000 ֆիորին : Յիշեալ ընկերութիւնը 1852 տարուոյս մէջ պիտի աւելցնէ այլ ևս 9 շոգեհանաւոր . որոց թիւը պիտի ըլլայ 43 :

Յայտնի է հասարակութեանը որ լորտ Սթրեթ ֆորտ տը Սթրեթ Լինքոլնի վեմամբայլ գետ պանը շուտով Սթրեթ պիտի երթայ , թէպէտեւ իր մեկնելու օրը որոշուած չէ : Կոստանդնուպոլսոյ անգղիացի և յոնիացի վաճառականները իրենց երախտագիտութիւնը և մտերիմ շնորհակալութիւնը յայտնելու և կատարեալ համակրութիւնին վկայելու համար ազնիւ լորտին , որ երկար ժամանակ բոլոր Արեւելեան բնակիչ անգղիացւոց օգուտները զօրեղ ազդուութեամբ պաշտպանեց , 70 ստորագրութեամբ հացկերոյթ մը առաջարկեցին , որ կարենան ի մօտոյ հաղորդակցութիւն ունենալու վեմամբայլ գետակին հետ անձամբ շնորհակալութիւնին մատուցանելու :

Երբին Սթրեթիւնը սիրով ընդունեց յիշեալ վաճառականաց առաջարկութիւնը և անցեալ շաբաթ օր իրիկուան ժամը 7ին Սթրեթիւն պանդոկը որ փառաւորապէս զարգարուած և լուսաւորուած էր , վեմամբայլ գետակը ընկերութեամբ իր պաշտօնատարաց եկաւ . մեծ սրահը իրեք կողմը 70 հոգիի համար սեղաններ պատրաստուած էին , ներս մանեւուն պէս երաժիշտները սկսան անգղիական ազգային եղանակները նուագել որ շատ սիրելի է անգղիացւոց : Երեսուկան լորտը պատուեց զօրոյցը և բազմեցաւ աթոռը և հացկերոյթը լըմնալու առեն՝ Սթրեթ ատենաբանութիւն մը ըրաւ և Երբին Սթրեթիւնը համար դրուած շնորհակալութեան թուղթը կարդաց , որուն պատասխանեց ազնուական լորտը բացօթ ատենաբանութեամբ որ երեք բաւորող տեւեց ու շատ ծափահարութիւններով վերջացաւ : Սթրեթ թագուհին , Լեյքեթ իշխանին և Թագաւորական գերդաստանին կենացը և մեծափառ Կայսեր և ազնուական լորտին իւր ազնուական լծակցոյն և ազնուական գերդաստանին կենացը գինի առաջարկեց որ սիրով ընդունեցին և խմեցին : Սթրեթ շնորհակալեց յայտնեցին զորաց կենացը առաջարկեց գինի խմել որ շատ ուրախութեամբ ընդունեցին , վերջապէս ժամը 11 մեկնեցան ուրախութեամբ :

Սուտ խօսելու այնքան հակամիտութիւն չեն գործուենալ , ու առուտուրի մէջ խօսքերին աստատ պահելու ու ժամանակին կատարելու մեծ խնամք ունին ու անգամ մը որ բանի մը խօսք տրուած է՝ կատարուած սեղուիլ պէտք է :

Կողմացոց հետ թէ և քիչ հեռաւորութեամբ գրացի , այնպէս ընտանեկան ու կատակի ձեւով հակառակութիւն մը ունին , որ իրարու երգիծաբանական հեղեղութիւնները չեն խնայեր , որոնք փորձը թէ յիշողի և թէ Կողմաց նստող օտարական մը աղէկ կրնայ առնուլ :

Եւ ազգէն ոմանք դժուար կը համոզուին ու անգամ մը որ մտքերին բան մը որոշեցին կ'ուզեն որ կատարեն , թէ և գժուարաբարութիւն արգելքներ ելն գիմացնին ու ուրիշ կերպ դիւրին միջոցներ ցուցնող ըլլայ իրենց չեն մտիկ ընէր այլ իրենք ինչպէս որ գիտեն ու տեսնեն են այն կերպով կը յարատեւեն գլուխ տանելու իրենց ձեռք զարկածին :

Եւ ան կերպ աստիճանի մէջ գտնուած ծառայ

(Օսմանեան տէրութեան կառավարութիւնը , որ միշտ իր հպատակաց հանգստութեանը և բարօրութեանը խնամք կրտանի , իր ծովերուն վրայ բոլորովին ապահովութիւն հաստատելու համար , մանաւանդ որ այս օրերս նորէն ասպատակներուն երեւն ելլելուն լուրը տուած էր , այս անգամ մեծափառ Կայսրը հրաման ըրաւ , որպէսզի երկու նաւատորմիւ պատրաստուին . թէպէտեւ բանի մը նաւեր կան որ կը հանկեն արշալոյսի դուրս ծովերը , բայց բաւական չհամարելով անոնք ուրիշ նաւեր ալ պատրաստուելու և անոնց հետ միանալու հրամայեց որպէսզի վաճառականաց նաւերը հանգիստ և անվտանգ նաւարկութիւնին ընեն և վաճառականները ապահով ըլլան իրենց առևտուրին մէջ : Սուտի մեծ ծովագետ վեմամբայլ Սթրեթիւն Լին փաշան հոգ պիտի տանի այս արքայական հրամանը շուտով ի գործ դնելու . առաջին նաւատորմը Բուսթընի կողմերը պիտի ստորի Կարդանեան կիրճէն մինչև Տուշլինո (Լեյքանիա) հրամանատարութեամբ ծովագետ Ֆերիք Սուտաֆա փաշային 14 նաւերէ բաղկացեալ 274 թնդանթներով . իսկ երկրորդը Լին փաշի ծովազէրք պիտի հսկէ մինչև Պերութ ծովագետ Ֆերիք Սթրեթ փաշային հրամանատարութեամբ բաղկացեալ 18 նաւերէ 380 թնդանթներով . ուստի ընդամենը յիշեալ երկու նաւատորմիւնրը 32 նաւ են , 584 թնդանթով . այս նաւերուն մէջը 6000 հոգիի չափ պիտի ըլլան և մինչև 4-5 օր ճամբայ պիտի ելլեն :

Եւ երկու նաւատորմիւնրուն մասնաւոր նը պատակը ինչպէս որ վերը ըսինք , ծովապատակները հալածելէ , ու բոլոր նաւերուն թէ օսմանեան տէրութեան հպատակ նաւերուն թէ օտար բարեկամ տէրութեանց վաճառականի նաւերուն անվտանգ և անվրդով երթելու թիւն չառաւարել . բայց յայտնաւ միանգամայն ծովային զօրքը կը թէլ նաւատորմները նաւավարութեան արհեստին մէջ յառաջացնելու զանազան աստիճանի ծովային պաշտօնները իրենց վերաբերեալ ծովային ուսումները կատարելագործել :

Եւ յիշեալները վեմամբայլ Կայսրը նոր երկաթի գործարանը (տէմիրհանէն) տեսնելու երթալով ամէն մէկ գործիքները մանրամասնաբար աչքե աչքուց ու շատ գոհ եղաւ : Եւ գործարանին մէջ որ արքունի նաւարանին մօտ Լեյքալ-Բալաբուտ տեղը կառուցուած է , տէրութեան ծովային զօրութեան երկաթեղէն հարկաւոր բաները կը պատրաստուին , ու մէջը բանուած գործիքները այնքան մաքուր , հաստատ ու աժան կը լինուին որ Լեյքալիէն եկածներէն բնաւ տարբերութիւն մը չունին : Եւ չի եղած շոգեշարժ մեքենան որ 40 ձիու ուժ ունի , անգղիացի Նաղմիթ Կաղքեւ և ընկերներուն շինածն է , և կը շարժեն 5 հատ զանազան մեծութեամբ երկաթե թիթեղ շինուլ գործիքներ և երկու մեծ մուրճեր որուն մէկը մէկուկէս թօն կը կշռէ ու միւսը 3 թօն : Եւ յիշեալ երկաթի մը կտոր որչափ մեծ կուգէ թող ըլլայ ինչ ձևի որ ուղուի կը դրուի : Եւ շոգեհանաւոր մէջ հարկաւոր եղած

ուժիւն ընող սպասարանները մեծ խնամք ունին իրենց պարտաւորապէս հարկ եղած ծառայութիւնները ու գործքի ինչին առանց զանցառու ըլլալու ժամանակին ու մտադրութեամբ գործքի գնելու անտիկ որ տիրոջ բան մը չմնար որ հրամայէ , միայն թէ ան նոր բազմաթիւ մըն ալ չունենայ որն որ մեծ գործունէութեւ իսկոյն գործքի կը դրուի : Պանդոկներու մեծ գործարաններու , խանութներու և արձարաններու մէջ հասարակօրէն ծառայողները որոնց Սթրեթ կ'ըսեն , ամէն ալ աղջիկ են կամ կնիկ , ինչպէս որ հաստեղի երկիրներու սովորութիւնը կը պահանջէ որ այս տեսակ հասարակաց յաճախած տեղերուն մէջ ծառայողները արու ըլլան , բայց հոն ընդհանրապէս այս սեռը զանց առնուած ալ չէ նէ , գեղեցիկ սեռը աս մասին աւելի գործ տեսնողն է :

Տրի տեղ հասարակօրէն գարեջուր կը խմեն կերակուրի հետ , որնոր գլխաւոր սիրելի ըմպելիքն է : Օրաւոր ըմպելիքներու ու արքեցընող ոգիներու հետ անքակտելի ու պինտ անկեղծ

մեծկակ ձողերը , լծակները , միացները , անուորդները (պօծուորդատ) կամրակալները և ուրիշ երկաթե գործիքներ , եռայորի նաւերու խարխիւները , և նաւերու շինութեան համար կարեւոր եղած զանազան կոր գործիքներ , խոշոր սեպերը և հաստ երկաթե շղթաները այնքան արագութեամբ , ճշգրտութեամբ ու կատարելութեամբ կը շինուին որ 10 մարդու 10 օրուան մէջ տեսնելու գործը 3 մարդով 2 օրուան մէջ շուտ մը և շնորհով կը լըմնան : Եւ գործարանիս խնայողական սկզբանցը նայելով ծովային պաշտօնատար Սթրեթիւն Լին փաշային անխնայ ջանքը և աշխուրջ հսկողութիւնը գովութեան արժանի է ինչու որ տէրութեան ծովային զինուոց ու շինութեանց շատ օգտակար ըլլալու միջոց մըն է , որովհետեւ հին երկաթի կտորուանքներով որոնք առաջները բանի մը տեղ գրուած չէին , այժմ այս նոր մեքենայիւ նորէն կը գործուին ու բանի կը բերուին :

Կովութեան պաժանի է նաև միւսք (Թէյլըր) անգղիացի մեքենագէտ ճարտարագործը՝ որ այս գործարանիս գլխաւոր մեքենապետ կարգեալ է , ու գրեթէ 20 տարիէ ի վեր շատ յաջողակութեւ ու հաւատարմութեամբ տէրութեան օգտին համար աշխատած ու ծառայած է :

Կայսերական ծովային զինուորաց սահմանաւ 10 տարի շարունակ ծառայութիւնը , մեծ ծովագետ վեմամբայլ Սթրեթ Լին փաշային բարձր խնամքը , մեծափառ Կայսրը փարգատիրաբար բարեհաճեր է երկու տարին շնորհք ընելով իրենց , այսուհետեւ միայն 8 տարի ծառայելու հրաման ընել , որուն կայսերական հրովարտակը անցեալ ամսոյ 17ին (Գոյնյալը) ըսուած տեղը ի ներկայութեան ծովային զօրաց և պաշտօնէից մեծաւ հանգիստ կարգացուեցին :

Կայսերական բարձրագոյն հրամանաւ խայրէտ տին փաշան Կալինի ընդհանուր կառավարչան ունեցաւ , փոխանակ Սահաբ փաշային :

Եւ Լորտաքին գործոց պաշտօնատար վեմամբայլ Լին փաշան , Լորտաքի վեմամբ Թագաւորէն Լեյքեթիւնիոյ առիւծի կարգի խաչը ընկալաւ :

Եւ Լորտաքի ընդհանուր կառավարչ վեմամբայլ Լորտ փաշան , պատիւ ունեցաւ վեմամբ Լորտաքի իր անխնայական խնամքով թիւնը մատուցանելու կայսերական Չըրապանի պալատը , որ մեծաւ սիրով ընդունեցաւ :

Տանիմարքայի տէրութեան կողմէ պաշտօնատար սենեկագետ պարոն տը Լին պար ընկերութեամբ իւր որդւոյն և առաջին թարգման մօսիւ Բոմանին պատիւ ունեցաւ ներկայանալու վեմամբ Կայսեր . որուն յանձնեց իր տէրութեան կողմէ վկայական գիրքը նորէն պաշտօնատարութեան կողմանը համար , վեմամբայլ Լին փաշան արտաքին գործոց պաշտօնատար , Բեամիլ պէյը դեսպանաց առաջնորդ , տէրութեան առաջին թարգմանը և խորհրդականները ներկայ էին այս արքայական ունեւորութեանը . վեմամբ Կայսրը մեծաւ բազմութեամբ ընդունեցաւ զպարոն տը Լին պար , յայտնելով անոր իր ուրախութիւնը :

Եւ արեւմտութիւն ունին , և այնպէս կարծեմ որ թէ որ աս չըլլային այս հեղուկ ընկերները՝ ասոնք՝ տար շտեմարաններուն մէջ միշտ ընդունելութիւն պիտի տային իրենց , ըսել կ'ուզեմ որ ջուրի տեղ ու գուցէ աւելի աս ըմպելիքները պիտի գործածէին : Շատ գործածական ու սիրելի խմելիքն է նաև ձիւնի պէյը :

Եւ տոնի մէջ այնչափ գինովներու չհանդ պիտի մարդ , որչափ շնորհալ ձեռագործական առուտուր ունեցող գիւղաբնակներուն մէջ , որոնք այնքան փաստակար ալ չեն որքան մեր կողմերը գտնուողները , ուր բնութիւն ունին երբեմն հայհոյիւ ու ծեծ սպառնալ ու երբեմն դանակ իսկ բաշել . ասոնք՝ արագ ընթաց բազմութեան մէջ մերթ մէկին ու մերթ մէկալին հասակը չափելու համար երբեք տկար խելք խելք իրենց ճամբան կըլաւ բունական անձայն՝ մինչև որ փողոցին մէջ իննան կամ իրենց տունը հասնին :

Եւ կերպ մարդոց կուր ընելու ու ծեծկուելու սովորական եղանակը բռնամարտութիւնն է :

սէն ետք՝ տեղում թեան ժողովին նիստին մէջ։
Չեզ հարցունել հարկ չէ թէ այս զորութիւնը իր նոր կերպարանը ինչպէս առաւ, ու ինչ անի ըստ ու բռնաւորական գործքեր իր հաստատութեանը ընկերացան։

Իմ վրաս եղած հալածմանը իմ հայրենասիրութիւնն պարզեցուցած չէ։ Աւանանութեան ու լռութեան մէջ՝ զոր այսօր խափանելու գէժ կը կենաք, կրած արքայապետ Վաղարշի գէժ ունեցած պարտաւորութիւններս փոխած չէ։ Թէպէտ վրան յարձակում ըլլար, զան պաշտպանելու համար կռուելու պատիւը եռանդով մը պիտի խնդրէի։

Սակեւ գաղղիացի օրագիրը որ աս տեղս իմ աչքիս առջևն է հիմա, կ'իմացնէ ինծի ամեն զինուորականներէ խնդրուած երդման եղանակը։ Դատաւարութեալ զօրապետաց համար յայտնապէս հրատարակուած հատուած մըն ալ, անոնց չորս ամիս ժամանակ կուտայ։ Պարտաւորութեալ պատուոյ խնդրոյ մը վրայ այսօր երկար աւտեն որոշմանը ընելու հարկաւորութիւն չունիմ։

Այն երգումը՝ զոր երգմանը չկրնար լին միջոցներէ կուգէ, կըմերժեմ։

Մարտ 10 Մայիս 1852։

(Պարագրէալ) ԱՆՆԱՐՆԻՆ

Օրագրեալ,

Ինչպէս թեան բռնի դուրս հանուած՝ բանտի մէջ ձգուած, օրինաց գէժ արքայապետ կարծէի որ ինծի մինչև հաւատարմութեան երդում մը ուղեւոր պիտի չեղար, այնպէս մարդու մը՝ որուն բռնութեամբ յափշտակած զօրութիւնը՝ միայն ուժով կը դիմանայ։

Բայց ձեր պաշտօնին կողմէ ելած հրաման մը հատուած մը կը պարունակէ որ յայտնապէս արտերալ զօրապետաց կըմերժեմ, ու վրանին երդման պարտաւորութիւնը կը լրացնէ։ Երկու ամիս դուրս է անոնց՝ որ Վաղարշի մէջ կը լրացնեն, աս բանին պատասխանելու համար։

Այն կողմէ կը լրացնէ որ երգմանը չկրնար լին ընտր չարտաւորի իր երգումը պահելու։

Այս վարդապետութիւնը որչափ ընդարձակ կերպով ալ բռնուի այսօրուան օրս ես չեմ ընդունիր, պայմանաւոր հարկաւորութիւն չունիմ, և հետեւեալ ձեր ուղած երգումը կըմերժեմ։

Իմ որոշմանս հետեւութիւնները գիտեմ։ Քրտանունը տարիուկէս դրօշակի տակ անցուցած, երեսունութեց պատերազմ (1830 մայիսէ մինչև 1848 յունիս 18 տարուան միջոցին մէջ) Արշակունի մէջ եղած կռիւ, օտար երկրի ու 1848 յունիս ամսուն աղետալ օրերուն մէջ Վաղարշի բանի մը ծառայութիւններ ըրած եմ, որոնք գուցէ դեռ մոռցուած չեն, ասոնց բոլորն ալ ոչինչ պիտի սեպուին, ու բանակին ցուցակէն անուան պիտի վերցուին։ Երգում մըն ալ պիտի հաստատուին, թէ զինուորական աստիճանը անձնիշխանութեան ձեռք խաղաղը եղած է։ Այս աստիճանը 1834 մայիսի 19ին օրէնքը պաշտօնաւորին ժառանգութիւնը ըրած էր, ուրիշ բանով չէր կրնար կորսուիլ բայց եթէ պատերազմի խորհրդարանին դատաւարանը։ Այս օրէնքը ոտի տակ առնուած է այնպիսի կառավարութեան մը որ ոչ մարդիկ կը պատուէ և ոչ ինչքը։

Երանի Վաղարշի ծառայութեան համար նուիրած սուրս ձեռքէս պիտի առնուի։ Ինչ ընեմ ասանկ կառավարութեան մը տակ։ Բայց թէ որ, Լատուած չընէ, մեր սահմանադրութեանը վտանգի մէջ գտնուէին, պիտի շտապէի որ սուրս նորէն ձեռք առնեմ ու ազգային անկախութեան համար ձեռնկուիմ, ինչու որ պատմութիւնը ինձ բաւական տեղեկութիւն կուտայ որ ինքնիշխանութիւնը, փառասիրութեանը համար դիզուած վերջին վրտանգներու ներկայութեան ժամանակը՝ սրտոտ մարդիկներէ՝ որոնք հայրենեաց պաշտպանութեան համար կը բաւեն, երդում չուղէր։

Պրիւսիա 14 Մայիս 1852։

(Պարագրէալ) զօրագրէալ ԱՆՆԱՐՆԻՆ

ԱՆՆԱՐՆԻՆ ԵՆԻՐԻ

Չմարտիս, 6 Յունիս։

Այս օրուայ ընտանեկան անցեալամայ 29ին Արշակունիայէն հասաւ Իզմիր օսմանեան ֆրեյմա շոգենաւով, ու բանի մը օր բարանդինա

ընելէն ետքը ամայս Չին քաղաքը մտաւ ու նոյն օրը բոլոր հիւպատոսաց առաջին թարգմանոց այցելութիւնը ընդունեցաւ։ Նմանապէս շատ երեւելի անձինք այցելութեան գտցին։ Նորին Ասեմութիւնը թղթի և արկրի գործատուները տեսնելու գնաց և նոյն օրը իր ծամբորդութիւնը շարունակեց իր կոտանդնուպօլիս իր հրամանին տակը նաւահանգստին մէջ սպասող կայսերական ֆրեյմա շոգենաւով։ Նորին Ասեմութիւնը շոգենաւէն ելելուն, քարանդ ինչպէս ելելուն և կրկին շոգենաւի մօտէն ժամանակը թող անօթ, ներով բարեւեցին։ Զարգամեծար Ալի Նիհատ էֆենդին ուրբաթ իրիկուն քարանդ ինչու մտաւ Նորին Ասեմութեանը ընկերակցութեամբ, նմանապէս յարգամեծար Ալի էֆենդին ալ շաբաթ իրիկուն, իրենց Նորին Ասեմութեանը վրայ ունեցած համարումներն և սէրը յայտնելու համար։

Այնչա՞ռ շաբաթ քաղաքին հայազգի ազնկանց դպրատան բնութիւնը սովորական հանդիսի կատարեցաւ, առջի օրը գերապատիւ սրբազան Առաջնորդը հոգաբարձուները և երևելիները գտցին և բոլոր աշակերտուհիները քննեցին, երկրորդ օրը որ էր տոն արքայի Ասիականայ որուն անուանը կառուցեալ էր պարտուներ, բազմութիւ կանայք գտցին, ուստի թէ արք և թէ կանայք գոհ և ուրախ եղան տեսնելով իրենց զաւակաց յառաջդիմութիւնը թէ ի մասին կարգաւոր և գրեւոր և թէ ի մասին ատենագործութեան։

Այսօր գերապատիւ սրբազան առաջնորդը Պօղոս արքեպիսկոպոսը Պերկամայ և Ղընիս կերթայ ուր նորաչէն եկեղեցիները օծելու է՝ ոյուն համար յատուկ մարդ խրկեր են թախանձանօր որ տանի զՆորին Արքեպիսկոպոսին, ուստի 15 ուսուր մէջ սուրբ օծումները աւարտելով կրկին վերադառնալու է, որ տեղւոյն եկեղեցիին շէնութեւ վրայ ինքն ալ հոգ տանի և Սերոպեան վարժարանին աստիճան հարցաքննութեւ և պարգեւաշնութեան հանդէսին ներկայ գտնուի, որ սրբապետին բացակայութեանը պատճառաւ այս տարի քանի մը շաբաթ ետ պիտի ձգուի։

Այնչա՞ռ Յին Պաշա գիւղէն երկու ժամ հեռու հաշակաւոր աւաղակապետ Վաղարշ Նանիկի իր 6 ընկերներով երբ փարախի մը մէջ նստած՝ հաց կուտին, կառավարութեան անկանոն դրքերէն 25 հոգի չափ առաջնորդութեամբ անձնատուր Պիպաքի աւաղակին, վրանին կը յարձակուին յանկարծ ու կրակ ընելով երկրորդ աւաղակապետ Վաղարշի կրպակներէն, որուն գրեւոր Իզմիր փոխմարտի փաշային բերին վրան գտնուած զինքերով, բայց դժբաղդաբար միւս 5 աւաղակները և աւաղակապետը կը լքեն են փախչել։

Այստե՞միջէն կը գրեն թէ վաղուց ժողովուրդը նախորդ կառավարիչ Ամիր գտնէն գտնեալ ունենին, և իրեն ըրած անիրաւութիւններուն համար հատուցում կը խնդրէին, բայց մինչև հիմա արդարութիւն մը չըլլաւ համար, յուսահատութեան մէջ էին։ Աւստի անցեալ ուրբաթ Պիպիկին մեծ դատարար երբ Այստե՞միջ եկաւ, հասարակութիւնը գնաց հրաւիրեց վերը որ ձեռքը գոյ որպէս իրենց գտնեալութեան լիմի գտնէ նախորդ կառավարիչին վրայօր ու դատաւարներին ընէ, բայց դատարարը չու գեց երթալ ու վանդից ալ զիրենք։ Այսօր վրայ աւելի համարձակութիւն սկսան ստիպել զինքը ձեռքը երթալու՝ անատեն բարկացաւ դատարարը ու տարձանակը բաշտելով հատարակութեան մէջէն մէկը սպաննեց՝ հասարակութիւնը կատարած դատարարին վրան յարձակեցան ու ազգի մը ձեռքէն ետքը կապեցին բանտը տարին զանիկա։ Ամիր գտնին տունը գտցին ու զինքը հոն չգտնարով իւր ծառային վրան յարձակեցան ստիպելով որ ըսէ իրենց աւտոր ուր ըլլաւ, վերջապէս ծառային յամառութեանը վրայ նեղանալով՝ սպաննեցին կտոր կտոր ըրին զանիկայ, ու անկէ գտցին Այստե՞միջ գտնուէր վրայ ու գտնակով վերաւորեցին զինքը։ Այս միջոցիս քաղաքին Քիւրթը Պաշայարը Նե՛ճիպ էֆենդին իզմիրցի, Այստե՞միջ գտնած է եղեր, որ ետ գառնարուն՝ անանկով քաղաքը տանուէր վրայ, հազիւ հազ փախչելով ամայս Չին Իզմիր հասաւ և անմիջապէս տեղւոյն կառավարիչ վանմարտի Վեամիլ փաշային ներկայացաւ, բայց ան աստիճան բարկութեան ու շփոթութեան մէջ,

որ անցքը պատմելու սկսելով հազիւ թէ խառն վէին գաւաթը ձեռքը առած էր, յանկարծ ինչպէս ու հոգին փչեց հոն։

Թորոքեան Պօղոս աղան որ նաւարանի շոգենաւուց Իզմիրի մէջ հոգաբարձու էր, և ամենայն հաւատարմութեամբ և եռանդով ի գործ կը դնէր իր պաշտօնը, իր հրաժեշտը տուաւ նաւարանի շոգենաւուց ընդհանուր կառավարիչ Թընկիւնեան Նոսրի աղային, իր առեւտրական գործոց մեծ զբաղմանցը և իր երկու որդւոյն բացաւ կայսերական պատճառաւ, նա ևս ընդունելով Իզմիրի փաշային հոգաբարձու օսմանեան շոգենաւուց խոճոյ Հաննա Վրախտանիին յանձնեց այս գործակալութիւնը։

Յունիսի 2-14 ժամաւ արք. Բանաստեղծիկ լրագրոյն մէջ կը լրագրուի թէ, անցեալ հինգ շաբաթի արքունի փողերանցը վեհապետ Սուլթանին և օգոստոսիան մօրը և բոլոր պաշտօնատարաց ներկայութեանը 13 միլիոն զէն թղթէ գրամ՝ այրեր են։

Պարսիկ երևելի փաշաւականին մէկը 4-3 միլիոն օսմանեան զէն պարտով անանկացեր է։

Երէկ զիշեր քաղաքի ամրոցներէն թնդանօթներ արձակեցին լուր տարու համար մահմէտական հասարակութեւ այսօր խամազոն ըլլալուն։

Վեհապետ Աստիկ Վայորը փառաւորութեամբ ընդունուէր և Մաճարիտանի Վրեսպուրկ Վեդա և Պուտա մայրաքաղաքները։

Տրամալի սրտիւ կը ծանուցանեմ թէ Տիկին Աննա Ընկից հանգուցեալ Վասպարի Պաշապետան, դուստր պարոն Կարապետի Չէլիկեանց և Ասիական տիկնոջ պարոն Փիլիպպոսի Շահումեանց մեր ամենասիրելի մայրը զինի երկար և ցաւալի հիւանդութեանց եաւ ամայ 28ին ի հասակի 72 ամաց փոխեցաւ ի Վրեստոս, թողլով զմեզ զորդիս և զգոտերս զժողովուրդ և զժողովուրդ զաւակունս սպայ մէջ, մանաւանդ փառն բացակայութեանը մերոյ Վուկառ հրատարակի Արշակունի, որ բան օրէն ի վեր ի կոտանդնութեան կը գտնուի։

ԱՆՆԱՐՆԻՆ ԵՆԻՐԻ

Չմարտիս, 6 Յունիս։

Վաղարշի առեւտուրը մի և նոյն վեճակի մէջ կը գտնուի, նոր հունձի ափսոս 98-99 զէն չէ բնի ծախուեցաւ, չբանուած բուրդին կենդիւնաւոր 205-215 զէն է։ Տորոնը 215-220, Բանգալ կը 220-225 Սոյուճան 230-240, Սոմը 950, Չէթը 250, Խաչկէն 560-620 հարկուր օխան։ Շաբաթը 188 զէն է, կենդիւնարը, Բանգալի ձեռք ձեռք օրօնները ըստ մեծի մասին կու գտնուին։

Բնացի քրտանդութեան։

Լոնտոն	114	հինգնոցով։
Մարսիլիա	179	"
Թրեքտ	374	"

ՉՄԱՐՏԻՍ

Հիւսիսային քաղաքներէն Բեքը և Բալասանները ինքնուրույն Օ. Բուրնիայ և Բուրնիայ համար միջոցն սկսեցին Ս. Պ. Խար քեղաւանքներ խանութը, ի Ս. Լեւոնի վաղջը ինչ 16. որուն չու ինքնուրույն նախապատրաստան ինքնուր օխան 36 զէն է։

Այսօր ըստ Ժամանակագրի 3 արախի։ Թափաւաւ բաւան ըստ զբաղմանի և բնական գիշերօթիկներ արաւ 3 արախի։ Գործը որ մարտոս երեսը ինքնուրույն ու երեսը բեթերը ինքնուր, 3 արախի, Գործը գրեւոր էր բերը ընդը 3 արախի։ Շեքօք Խանայ համար 6 արախի։ Խաչկէն միջոցները բնական ինքնուր 4 արախի։ Ների, մալերը և, բեթեր և շափանի գոյն ներիւն համար 3 արախ, Գործը աչի յաւ համար 4 արախ։ Իւր որ ինքնուր և ինքնուր արախ Գրեւոր մալերը 2 արախ։

Հրատարակիչ և տեղ լրագրոյն։

Վալիա Վ. Պաշապետան։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐԿԱՆՈՒՍՈՑ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ